

Nowo odkryte stanowisko kolonii rozrodczej podkowca małego *Rhinolophus hipposideros* na Pogórzu Śląskim

The newly discovered nursery colony roost of the lesser horseshoe bat *Rhinolophus hipposideros* in Silesian Foothills

Abstract: In the area of the Silesian Foothills (Jaworze, UTM CA51), a new nursery roost of the lesser horseshoe bat *Rhinolophus hipposideros* was found in the attic of the Roman Catholic Church. Its size was estimated at 80 individuals.

Key words: *Rhinolophus hipposideros*, Chiroptera, summer bat roost, Silesian Foothills

Podkowiec mały to gatunek silnie związany z lesistymi obszarami górzystymi, obfitującymi w jaskinie. W warunkach Polski kolonie rozrodcze zakłada najczęściej na ciepłych strychach kościołów, szkół, pałaców oraz dużych willi (Szkudlarek, 2004). Jest gatunkiem ściśle chronionym, wymienionym w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt ze statusem EN (Wołoszyn, 2001), jak również w załączniku II i IV Dyrektywy Siedliskowej, załączniku II Konwencji o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk (tzw. Konwencji Berneńskiej), II załączniku Konwencji Bońskiej oraz w I załączniku EUROBATS.

Dotychczas na obszarze pogórza oraz Beskidu Śląskiego znane były trzy kolonie rozrodcze tego gatunku. Najliczniejsza z nich znajduje się w Gimnazjum w Brennej (Mysłajek & Jonderko, 2010). Dwie pozostałe mieszczą się w kościele w Górkach Wielkich (Zygmunt, 1995), oraz w starym młynie w Pierścicu (SDF z 2003 dla obszaru „Pierściec”), PLH240022. Kolonia w Brennej liczy stale około 150 osobników (Mysłajek & Jonderko, 2010, R. Szkudlarek, inf. ustna; dane za rok 2011), druga co do wielkości kolonia w Górkach Wielkich liczy około 80 osobników (R. Szkudlarek, inf. ustna; dane za rok 2011), podczas gdy w 1994 roku notowano ich ponad 40 (Zygmunt, 1995). Liczebność kolonii w Pierścicu wydaje się stabilna i wynosi około 30 osobników (R. Szkudlarek, inf. ustna).

17.08.2011 roku na strychu kościoła rzymsko-katolickiego pod wezwaniem Opatrzności Bożej w miejscowości Jaworze (woj. Śląskie, UTM CA51, N49°47'38" E18°57'3", Mezoregion wg Kondrackiego, 1978 - Pogórze Śląskie) odkryto nieznaną dotąd kolonie rozrodczą podkowca małego. Kolonia ta liczy około 80 dorosłych osobników, jednak oszacowanie jej dokładnej liczebności jest trudne, ze względu na bardzo skomplikowaną budowę strychu. Kościół ten jest murowany, kryty blachą. Wlot do schronienia prowadzi przez mocno uchyloną żaluzję wieży kościelnej.

Kościół z kolonią położony jest w środku dużego parku, którego drzewostan stanowią liczne stare dęby, lipy, klony oraz topole. Park sąsiaduje bezpośrednio z potokiem, zaś wewnątrz parku, w pobliżu kościoła znajduje się staw. Poza parkiem prawdopodobnym

żerowiskiem dla opisywanych nietoperzy są zbiorowiska leśne - kwaśne buczyny górskie porastające zbocza masywu Szyndzielni i Klimczoka skąd znane są również liczne jaskinie, w których odnotowywano hibernację podkowców małych (Mysłajek, 2002; Mysłajek *et al.*, 2007).

Stanowisko nietoperzy odkryte zostało podczas prac wykonywanych w ramach Programu ochrony podkowca małego w Polsce, realizowanego przez Polskie Towarzystwo Przyjaciół Przyrody „pro Natura” z Wrocławia.

Literatura

- Kondracki J. 1978. *Geografia fizyczna Polski*. Warszawa, PWN: 463pp;
- Mysłajek R. W. 2002. *Nietoperze jaskiń Beskidu Śląskiego - wstępne wyniki badań*. *Nietoperze*, 3: 171-175;
- Mysłajek R. W., Kurek K., Szura Cz., Nowak S. & Orysiak P. 2007. *Bats (Chiroptera) of the Silesian Beskid Mountains*. *Fragm. Faun.* 50: 77-85;
- Mysłajek R. W., Jonderko T. 2010. *Najliczniejsza kolonia rozrodcza podkowca małego w Beskidzie Śląskim*. *Przyr. Górnego Śląska* 62: 6-7;
- Szkudlarek R. 2004. *Podkowiec mały*. [In:] Adamski P., Bartel R., Bereszynski A., Kepel A. & Witkowski Z. (eds) *Gatunki Zwierząt (z wyjątkiem ptaków). Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – poradnik metodyczny*. Ministerstwo Środowiska, Warszawa. T. 6, 350-356;
- Wołoszyn B. W. 2001. *Rhinolophus hipposideros*. [In:] Głowaciński Z. (ed.) *Polska Czerwona Księga Zwierząt. Kręgowce*. PWRiL, Warszawa, 46-48;
- Zygmunt J. 1995. *Kolonia nietoperzy w Górkach Wielkich*. *Chrońmy Przyr. Ojcz.* 51(1): 73;
- SDF. 2003. *Obszar Pierściec – PLH240022*

**Marcin Warchałowski*, Rafał Szkudlarek*, Anna Bator*, Renata Paszkiewicz*,
Monika Pietraszko**, Łukasz Płoskoń*, Jolanta Węgiel*, Andrzej Węgiel*****

*Polskie Towarzystwo Przyjaciół Przyrody „pro Natura”
ul. Podwale 75, 50-449 Wrocław
e-mail: nietoperze@eko.wroc.pl

**SKN Zoologów i Ekologów Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu
Instytut Biologii, Zakład Systematyki i Ekologii Bezkręgowców
ul. Koźuchowska 5B 51-631, Wrocław
e-mail: monka1607@gmail.com

***Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu, Katedra Urządzania Lasu
ul. Wojska Polskiego 71C, 60-625 Poznań
e-mail: wegpiel@up.poznan.pl